

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝના કમિશનર, ઈન્દોર

વિરુદ્ધ

એમ. એસ. વર્ડી ભાઈઓ અને અન્ય

૧૨ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૬

(ન્યાયમૂર્તીશ્રી ડૉ. અરિજીત પાસાયત અને ન્યાયમૂર્તીશ્રી એસ. એચ.

કપાડિયા]

સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝીસ એક્ટ, ૧૯૪૪:

વિભાગ ૩-સ્થળ પર એસેમ્બલ પ્લાન્ટ અને મશીનરી-શું એક્સાઈઝેબલ માલ-પકડ:આ પ્લાન્ટ મૂળભૂત રીતે વિવિધ ઘટકોનો સમાવેશ કરતી પ્રણાલીઓ છે અને સંપૂર્ણ રીતે મશીનો નથી-તે મુજબ આ પ્રકારની પ્રણાલીઓ એક્સાઈઝેબલ માલ નથી-પરિપત્ર નંબર ૫૮/૧/૨૦૦૨-સી.એક્સ તારીખ ૧૫મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨.

આ અપીલમાં વિચારણા માટેનો પ્રશ્ન એ છે કે રેફ્રિજરેશન પ્લાન્ટ/કોલ્ડ સ્ટોરેજ પ્લાન્ટ/સેન્ટ્રલ એર-કન્ડીશનિંગ પ્લાન્ટ/કોસ્ટિક સોડા પ્લાન્ટ જે સ્થળ પર એસેમ્બલ કરવામાં આવે છે તે એક્સાઈઝેબલ માલ નથી તેવું ઠરાવવામાં ટ્રિબ્યુનલ સાચું હતું કે કેમ.

અરજીઓ ડીસમીસ કરતા કોર્ટે ઠરાવ્યું કે,

પરિપત્ર નં.૫૮/૧/૨૦૦૨-સી.એક્સ ને ધ્યાનમાં રાખીને:તારીખ ૧૫મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨ના રોજ સીગેટનો મત સાચો હતો કે આ પ્લાન્ટ મૂળભૂત રીતે વિવિધ ઘટકોનો સમાવેશ કરતી પ્રણાલીઓ છે અને આમ તે પ્રણાલીઓની પ્રકૃતિમાં છે અને તે સંપૂર્ણ રીતે મશીનો નથી.તદનુસાર, સમગ્ર રીતે આવી પ્રણાલીઓને એક્સાઈઝેબલ માલ ગણી શકાય નહીં.(૮૩૪-જી; ૮૩૧-ઈ)

કવોલિટી સ્ટીલ ટ્યુબ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. સીસીઈ, (૧૯૯૫) ૭૫ ઈ. એલ. ટી. ૧૭ (એસસી); મિત્તલ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સીસીઈ, મેરઠ (૧૯૯૬) ૮૮ ઈ. એલ. ટી. ૬૨૨ (એસસી); સિરપુર પેપર મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સીસીઈ, હૈદરાબાદ (૧૯૯૮) ૯૭ ઈ. એલ. ટી. ૩ (એસસી); સિલિકા મેટલર્જિકલ લિમિટેડ વિ. સીસીઈ. કોચીન (૧૯૯૯) ૧૯૬

ઇ. એલ. ટી. ૪૩૯ (ટ્રિબ્યુનલ); ડંકન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ.સીસીઇ, મુંબઈ, (૨૦૦૦) ૮૮ ઇસીઆર ૧૯ (એસસી); ત્રિવેણી એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ.સી.સી.ઇ, (૨૦૦૦) ૧૨૦ ઇ.એલ.ટી. ૨૭૩ (એ.સી) અને સી.સી.ઇ, જયપુર વિ. મેન સ્ટ્રક્ચરલ્સ લિમિટેડ, (૨૦૦૧) ૧૩૦ ઇ.એલ.ટી. ૪૦૧ (એ.સી) નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૨૦૦૨ની સિવિલ અપીલ નંબર ૨૦૩-૨૧૪.

કસ્ટમ્સ, એક્સાઇઝ એન્ડ ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલ, નવી દિલ્હી (બેન્ચ-એ) ના કોમન ફાઇનલ ઓર્ડર નંબર ૧૯૯-૨૧૧૧૨૦૦૧-એ તારીખ ૧૮.૫.૨૦૦૧ માંથી અપીલ નંબર. ઇ/૪૧૦/૨૦૦૧-એ, ઇ/૪૪૪/૨૦૦૧ અને ઇ/૪૪૭-૪૫૬/૨૦૦૧-એ.

સાથે

સીએ નંબર ૧૩૭૪-૧૩૭૬,૫૮૬૩ અને ૮૩૩૭-૮૩૪૪/૨૦૦૨.

અપીલકર્તાઓ માટે આર. જી. પાડિયા, નવીન પ્રકાશ, અજય શત્રા, વિક્રમ ગુલાટી અને બી. કૃષ્ણ પ્રસાદ.

પ્રતિવાદીઓ માટે એસ. કે. સંઘી, આલોક ચાદવ, એમ. પી. દેવનાથ,
રાજેશ કુમાર, વી. બાલચંદ્રન, શોભા અને એચ. કે. પુરી.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ડો. અરિજીત પાસાયત, જે. આ દરેક અપીલમાં કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ અને
ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલ, નવી દિલ્હી (ટૂંકમાં 'સીઈજીએટી') દ્વારા
પસાર કરાયેલા સામાન્ય અંતિમ આદેશને પડકારવામાં આવ્યો છે. આ તમામ
અપીલમાં મૂળભૂત પ્રશ્ન એ છે કે શું રેફિજરેશન પ્લાન્ટ/કોલ્ડ સ્ટોરેજ
પ્લાન્ટ/સેન્ટ્રલ એર-કન્ડીશનિંગ પ્લાન્ટ/કોસ્ટિક સોડા પ્લાન્ટને સેન્ટ્રલ
એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ (ટૂંકમાં 'એક્ટ') હેઠળ ફરજને આધિન કરી શકાય
છે. અપીલકર્તાનું વલણ એ હતું કે ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીમાંથી ખરીદવામાં
આવેલા આવા પ્લાન્ટનું ફેબ્રિકેશન નવી વેચાણપાત્ર કોમોડિટીના ઉત્પાદનની
રકમ છે અને તેથી, એક્સાઈઝ ડ્યુટી ચૂકવવાપાત્ર છે.

સી. ઈ. જી. એ. ટી. એ એવું માન્યું હતું કે કોઈ એક્સાઈઝ ડ્યુટી
વસૂલવામાં આવતી નથી અને તેથી આ પ્લાન્ટ્સ એક્સાઈઝેબિલિટીને આધીન
નથી. તેણે ઉત્તરદાતાઓનું વલણ સ્વીકાર્યું હતું કે આ છોડ મૂળભૂત રીતે વિવિધ
ઘટકોનો સમાવેશ કરતી પ્રણાલીઓ છે અને આમ તે પ્રણાલીઓની પ્રકૃતિમાં છે

અને તે સંપૂર્ણ રીતે મશીનો નથી. તદનુસાર, સમગ્ર રીતે આવી પ્રણાલીઓને એક્સાઈઝેબલ માલ ગણી શકાય નહીં.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, સીગેટ દ્વારા લેવામાં આવેલો મત અસમર્થનીય છે. ચુકવતા સત્તાવાળાએ એવું માનીને ન્યાયી ઠેરવ્યું હતું કે ખરીદેલી વસ્તુઓને ચૂકવવામાં આવેલી ફરજની બહાર પ્લાન્ટનું બનાવટ નવી વેચાણપાત્ર કોમોડિટીના ઉત્પાદન સમાન છે અને તેથી તે કરપાત્ર છે.

સ્થળ પર એસેમ્બલ કરાયેલા પ્લાન્ટ્સ અને મશીનરીની છૂટછાટ સંબંધિત મુદ્દો આ અદાલત દ્વારા ઘણા કિસ્સાઓમાં નક્કી કરવામાં આવ્યો છે. ઉદાહરણ તરીકે ક્વોલિટી સ્ટીલ ટ્યુબ્સ પ્રા. લિ. વિ.સી.સી.ઈ, (૧૯૯૫) ૭૫ ઈ.એલ.ટી. ૧૭ એ.સી; મિતલ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સીસીઈ, મેરઠ (૧૯૯૬) ૮૮ ઈ. એલ. ટી. ૬૨૨ (એસસી); સિરપુર પેપર મિલ્સ લિમિટેડ વિ.સીસીઈ, હૈદરાબાદ, (૧૯૯૮) ૯૭ ઈ. એલ. ટી. ૩ (એસસી); સિલિકા મેટલર્જિકલ લિમિટેડ વિ.સીસીઈ, કોચીન (૧૯૯૯) ૧૦૬ ઈ. એલ. ટી. ૪૩૯ (ટ્રિબ્યુનલ); ડંકન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ. સીસીઈ, મુંબઈ (૨૦૦૦) ૮૮ ઈસીઆર ૧૯ (એસસી); ત્રિવેણી એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ.સી.સી.ઈ, (૨૦૦૦) ૧૨૦ ઈ.એલ.ટી. ૨૭૩ (એ.સી) અને સી.સી.ઈ,

જયપુર વિ. એ-ફેન સ્ટ્રક્ચરલ્સ લિમિટેડ, (૨૦૦૧) ૧૩૦ ઈ.એલ.ટી. ૪૦૧
(એસ.સી)

હકીકતમાં આ નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને ૧૫મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨ના રોજ ભારત સરકાર, નાણાં મંત્રાલય (મહેસૂલ વિભાગ), સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, નવી દિલ્હી દ્વારા પરિપત્ર નં.૫૮/૧/૨૦૦૨-સી.એક્સ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.પરિપત્ર સૂચવે છે કે તેનો હેતુ સ્થળ પર એસેમ્બલ કરવામાં આવેલા પ્લાન્ટ અને મશીનરીની ક્ષમતાના પ્રશ્નને સ્પષ્ટ કરવાનો હતો.પરિપત્રનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે:

"ભારત સરકાર

નાણાં મંત્રાલય (મહેસૂલ વિભાગ) સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઈઝ એન્ડ
કસ્ટમ્સ, નવી દિલ્હી

પેટા:સ્થળ પર એસેમ્બલ કરવામાં આવેલા પ્લાન્ટ અને મશીનરીની
સચોટતા-સંદર્ભ

સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ની કલમ ૩૭બી હેઠળ આપવામાં
આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ બોર્ડ
સ્થળ પર ઊભા કરવામાં આવેલા અને સ્થાપિત કરવામાં આવેલા માલના

વર્ગીકરણના સંબંધમાં એકરૂપતાના હેતુ માટે, નીચેની સૂચનાઓ જારી કરવી જરૂરી માને છે.

૨. કલમ ૩૭૮ ઓર્ડર નં.૫૩/૨/૯૮-સી.એક્સ, તારીખ ૨.૪.૯૮ (F.નં.૧૫૪/૪/૯૮-સી.ડી.૪) (૧૯૯૮ (૧૦૦) ઇ.L.T.T) સાઈટ પર એસેમ્બલ પ્લાન્ટ અને મશીનરીની છૂટછાટ અંગે ધ્યાન આકર્ષિત કરે છે.

૩. તાજેતરના ભૂતકાળમાં આ મુદ્દે સર્વોચ્ચ અદાલતના સંખ્યાબંધ ચુકાદાઓ આપવામાં આવ્યા છે.તેમાંના કેટલાંક મહત્વના મુદ્દાઓ નીચે મુજબ છે.

- (i) ક્વોલિટી સ્ટીલ ટ્યુબ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સી.સી.ઇ, (૧૯૯૫) ૭૫ ઇ.એલ.ટી. ૧૭ (એસ.સી.);
- (૨) મિત્તલ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સીસીઇ, મેરઠ (૧૯૯૬) ૮૮ ઇ. એલ. ટી. ૬૨૨ (એસ. સી.);
- (૩) સિરપુર પેપર મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સીસીઇ, હૈદરાબાદ (૧૯૯૮) ૯૭ ઇ. એલ. ટી. ૩ (એસ. સી.);

(જ) સિલિકા મેટલર્જિકલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સીસીઈ, કોચીન (૧૯૯૯) ૧૦૬ ઇ. એલ. ટી. ૪૩૯ (ટ્રિબ્યુનલ) ને સુપ્રીમ કોર્ટે તેમના તારીખ ૨૨.૨.૯૯ (૧૯૯૯ (I ૦૮) ઇ.એલ.આઈ.એપી (એસ.સી) ના આદેશ દ્વારા સમર્થન આપ્યું છે.

(v) ડંકન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ.સીસીઈ, મુંબઈ, (૨૦૦૦) ૮૮ ઇસીઆર ૧૯ (એસ. સી.);

(vi) ત્રિવેણી એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સી.સી.ઈ, (૨૦૦૦) ૧૨૦ ઇ.એલ.ટી. ૨૭૩ (એસ.સી)

(vii) સી.સી.ઈ, જયપુર વિ. મેન સ્ટ્રક્ચરલ્સ લિમિટેડ, (૨૦૦૧) ૧૩૦ ઇ.એલ.ટી. ૪૦૧ (એસ.સી)

૪. આવા અનેક ચુકાદાઓએ આકારણી અધિકારીઓ સાથે થોડી મૂંઝવણ ઊભી કરી હોય તેવું લાગે છે.બોર્ડ દ્વારા ભારતના સોલિસિટર જનરલ સાથે પરામર્શ કરીને આ બાબતની તપાસ કરવામાં આવી છે અને આ બાબત નીચે મુજબ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે:—

(અ).સ્થળ પર ઉત્પાદિત માલસામાનને કરપાત્ર બનાવવા માટે તેની નવી ઓળખ, ચારિત્ર્ય અને ઉપયોગ હોવો જોઈએ, જે તેના ઉત્પાદનમાં વપરાયેલા ઇનપુટ્સ/ઘટકોથી અલગ હોવો જોઈએ.વધુમાં, આવી

પરિણામી ચીજવસ્તુઓને કેન્દ્રીય એક્સાઈઝ ટેરિફમાં એક્સાઈઝેબલ ચીજવસ્તુઓ તરીકે નિર્દિષ્ટ કરવી જોઈએ ઉપરાંત તે વેચાણપાત્ર હોવી જોઈએ એટલે કે તેને બજારમાં લઈ જઈ શકાય છે અને વેચી શકાય છે (ભલે તે ખરેખર વેચવામાં ન આવે).માલ સ્થાવર ન હોવો જોઈએ.

(બી).જ્યાં ઇનપુટ્સની પ્રક્રિયામાં એક અલગ વ્યાપારી નામ, ઓળખ અને ઉપયોગ સાથે નવા ઉત્પાદનો પરિણમે છે (આવા ઉત્પાદનને માળખામાં આત્મસાત કરવામાં આવે તે પહેલાં જે તેમને સ્થાવર મિલકતનો એક ભાગ બનાવશે), ત્યાં આવી ચીજવસ્તુઓ પર તેમની ઓળખ બદલવા પર અને માળખામાં અથવા અન્ય સ્થાવર મિલકતમાં તેમનું એકીકરણ થાય તે પહેલાં તરત જ આબકારી જકાત વસૂલવામાં આવશે.

(સી).જ્યાં સ્થાવર મિલકત હોય તેવા માળખાના નિર્માણ અથવા નિર્માણ દરમિયાન ઓળખમાં ફેરફાર થાય છે, ત્યારે તેમાં "માલ" નું કોઈ ઉત્પાદન સામેલ નહીં હોય અને કોઈ આબકારી જકાત લાગુ નહીં થાય.

(ડી).સંકલિત પ્લાન્ટ્સ/મશીનો, સમગ્ર રીતે, 'માલ' હોઈ શકે છે અથવા ન પણ હોઈ શકે. ઉદાહરણ તરીકે, સામગ્રીના પરિવહન માટેના પ્લાન્ટ્સ

(જેમ કે હેન્ડલિંગ પ્લાન્ટ્સ) વાસ્તવમાં એક સિસ્ટમ અથવા મશીનોની યોજ્ખી કામગીરી છે. આ પ્રણાલી તેના ઘટકની એસેમ્બલી પર અસ્તિત્વમાં આવે છે. આવી સ્થિતિમાં 'માલ' નું કોઈ ઉત્પાદન થતું નથી કારણ કે તે માત્ર એક પ્રણાલીમાં ઉત્પાદિત માલના એસેમ્બલીનો કેસ છે. આની સરખામણી એવી બનાવટ સાથે કરી શકાતી નથી કે જેમાં મશીનોના જૂથને જોડીને નવી મશીનની રચના કરી શકાય, જેની પોતાની ઓળખ/વેચાણક્ષમતા હોય અને જે કરપાત્ર હોય (દા. ત.'કાગળ બનાવવાનું મશીન સ્થળ પર એસેમ્બલ કરવામાં આવે છે અને માત્ર કંપન મુક્ત હિલચાલ સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુથી જમીન સાથે જોડી દેવામાં આવે છે.)

(ઈ).જો સ્થળ પર એસેમ્બલ કરવામાં આવેલી અથવા ઊભી કરવામાં આવેલી અને પાયા દ્વારા જમીન સાથે જોડવામાં આવેલી વસ્તુઓને તેના ઘટકોને નોંધપાત્ર નુકસાન કર્યા વિના તોડી શકાતી નથી અને તેથી તેને ફરીથી એસેમ્બલ કરી શકાતી નથી, તો પછી તે વસ્તુઓને ખસેડી શકાય તેવી ગણવામાં આવશે નહીં અને તેથી તે એક્સાઈઝેબલ વસ્તુ નહીં હોય.

એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ

પ. ઉપરોક્ત પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખીને બોર્ડના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવેલા ચોક્કસ ઉદાહરણોના સંદર્ભમાં સ્થિતિ વધુ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે.

એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ એક્સ

(૩) રેફ્રિજરેશન/એર કન્ડીશનીંગ પ્લાન્ટ.આ મૂળભૂત રીતે કોમ્પ્રેસર, ડ્રિંટિંગ, પાઇપિંગ્સ, ઇન્સ્યુલેટર અને કેટલીકવાર ફૂલિંગ ટાવર્સ વગેરે ધરાવતી પ્રણાલીઓ છે. તેઓ પ્રણાલીઓના સ્વરૂપમાં છે અને સંપૂર્ણ રીતે મશીનો નથી. તેઓ માત્ર વિવિધ ઘટકો અને ભાગોના સંયોજન અને જોડાણ દ્વારા અસ્તિત્વમાં આવે છે.દરેક ઘટક કરપાત્ર હોવા છતાં, સમગ્ર રેફ્રિજરેશન/એર કન્ડીશનીંગ સિસ્ટમને એક્સાઇઝેબલ માલ ગણી શકાય નહીં. જોકે, કેન્દ્રીય એક્સાઇઝ ટેરિફ મુજબ એર કન્ડીશનીંગ એકમો કરપાત્ર રહેશે.

ડ. ઉપરોક્ત સ્પષ્ટતાઓના આધારે બાકી રહેલા કેસોનો નિકાલ કરી શકાય છે. આ મુદ્દા પર બોર્ડની ભૂતકાળની સૂચનાઓ, પરિપત્રો અને આદેશોને યોગ્ય રીતે સુધારેલા ગણી શકાય.૭. વેપારની માહિતી અને માર્ગદર્શન માટે યોગ્ય વેપાર સૂચના જારી કરી શકાય છે.

૮. આ ઓર્ડરની રસીદ મહેરબાની કરીને સ્વીકારવી.

૯. હિન્દી સંસ્કરણ અનુસરશે " .

અધિનિયમની કલમ ૩૭ બી હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને બહાર પાડવામાં આવેલા ઉપરોક્ત પરિપત્રને ધ્યાનમાં રાખીને, સીઇજીએટીના દૃષ્ટિકોણને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

તદનુસાર ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના અપીલો રદ કરવામાં આવે છે.

અરજી ડીસમીસ કરવામાં આવે છે.

ડી. જી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.